

EIROPAS DATU AIZSARDZĪBAS UZRAUDZĪTĀJS

Atzinuma kopsavilkums par priekšlikumu Direktīvas par valsts sektora informācijas (VSI) atkalizmantošanu pārstrādāšanai

(Pilns šā atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē www.edps.europa.eu)

(2018/C 305/07)

Valsts sektora informācijas (VSI) direktīvas mērķis ir veicināt valsts sektora informācijas atkalizmantošanu visā Eiropas Savienībā, saskaņojot pamatnosacījumus, kas padara VSI pieejamu atkalizmantotājiem, uzlabot Kopienas produktu un pakalpojumu izstrādi, pamatojoties uz VSI, un izvairīties no konkurences izkropļošanas.

Jaunie noteikumi paredz direktīvas darbības jomas paplašināšanu, ietverot dokumentus, kuri ir tādu valsts uzņēmumu rīcībā, kas piedalās iepirkumos, piemēram, uzņēmumu, kas strādā ūdensapgādes, elektroenerģijas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs. Turklāt tas attiecas uz dokumentiem, kas ir tādu valsts uzņēmumu rīcībā, kas rīkojas kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji, ja vien šādi dokumenti ir izstrādāti kā daļa no vispārējo interešu pakalpojumiem. Turklāt priekšlikuma darbības joma arī tiks paplašināta, ietverot īpašus pētījumu datus, piemēram, zinātnisku faktu vākšanas procesu rezultātus.

Atzinumā uzmanība ir pievērsta īpašiem ieteikumiem, kas ļautu labāk paskaidrot VSI direktīvas saistību un saskaņotību ar VDAR izņēmumiem, un atsaucēm uz piemērojamiem datu aizsardzības tiesību aktiem. Tāpat tajā ir sniegti papildu ieteikumi saistībā ar anonimizāciju un tās saistību ar izmaksām un datu aizsardzību, arī pievēršot uzmanību datu aizsardzības ietekmes novērtējumam, vienlaikus ņemot vērā "pieņemamu atkalizmantošanas politiku".

EDAU šajā atzinumā par VSI atkalizmantošanu balstās uz darbu, kas jau ir paveikts saistībā ar "labiem lielajiem datiem" ("ES vērtībās balstīta datu koplietošana"), un īpaši uz EDAU atzinumiem un iepriekš izdotām oficiālām piezīmēm atbilstoši mūsu praksei uzraudzības lietās. Turklāt mēs norādām uz jautājumiem, kas ir jāaskaņo ES līmenī, lai pārstrādātā VSI direktīva sasniegtu paredzamos ieguvumus.

Priekšlikuma 1. panta 2. punkta g) apakšpunkta kontekstā EDAU iesaka precizēt VSI saistību un saskaņotību ar VDAR, iesakot izstrādes ierosinājumu.

Turklāt EDAU iesaka atjaunot īpašo noteikumu, kas šobrīd ir iekļauts Direktīvas 2013/37/ES 1. panta 4. punktā direktīvas pamatnoteikumos, un priekšlikumā skaidri noteikt, ka ir spēkā "personas datu" definīcija saskaņā ar VDAR 4. panta 1. punktu. Tāpat EDAU iesaka priekšlikuma 4. panta 4. punktu papildināt ar atsauci uz uzraudzības iestādi, ko izveido ar VDAR 51. pantu.

EDAU arī iesaka atbalstīt anonimizācijas izmantošanu, atsaucoties uz "anonīmu informāciju" juridiskajā tekstā un paplašinot to iestāžu klāstu, kam ir tiesības anonimizācijas izmaksas iekļaut izmaksās, ko piemēro atkalizmantotājiem.

Kā beidzamo ieteikumu EDAU ierosina paredzēt datu aizsardzības ietekmes novērtējumus noteiktās nozarēs, kas strādā ar jutīgiem datiem, piemēram, veselības aprūpes nozarē, ar kuriem licences izdevējam būtu jāpamato lēmums un attiecīgi jāņem vērā atkalizmantošanas nosacījumi.

1. IEVADS UN PAMATINFORMĀCIJA

1. Komisija 2018. gada 25. aprīlī pieņēma Priekšlikumu direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2013/37/ES (pēc Direktīvas 2003/98/EK pārskatīšanas) par valsts sektora informācijas (VSI) atkalizmantošanu ("priekšlikums"). Priekšlikums veido daļu no "2018. gada datu paketes", kurā ietilpst arī citi svarīgi dokumenti: i) Komisijas paziņojums "Ceļā uz vienotas datu telpas izveidi Eiropā" ("paziņojums"); ii) Pamatnostādnes par privātā sektora datu koplietošanu dienestu darba dokumenta formātā ("pamatnostādnes"); un iii) VSI direktīvas novērtējums.

2. Priekšlikuma mērķis ir atjaunināt un grozīt Direktīvas 2013/37/ES un Direktīvas 2003/98/EK par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu (VSI direktīva) spēkā esošo formulējumu.
3. Direktīvas pārskatīšana ir viens no trim “pasākumiem”, ko ierosināja Komisija ceļā uz vienotas datu telpas izveidi ES (skatīt Komisijas “jumta” paziņojumu COM (2018) 232, turpmāk “paziņojums”), kopā ar Pamatnostādnēm par privātā sektora datu koplietošanu [...], kā arī Ieteikuma par piekļuvi zinātniskai informācijai un tās saglabāšanu [...] atjaunināšanu.
4. Ierosinot grozīt VSI direktīvu, Eiropas Komisijas mērķis ir veicināt valsts sektora informācijas, piemēram, juridisku, satiksmes, meteoroloģisku, ekonomikas un finanšu datu, atkalizmantošanu visā Eiropas Savienībā, saskaņojot pamatnosacījumus, kas padara VSI pieejamu atkalizmantotājiem, uzlabot Kopienas produktu un pakalpojumu izstrādi, pamatojoties uz VSI, un izvairīties no konkurences izkropļošanas.
5. Jo īpaši priekšlikuma vispārējais mērķis ir būt saskaņā ar Digitālā vienotā tirgus stratēģijas mērķiem. Priekšlikuma mērķis ir uzlabot direktīvas iedarbību, stiprinot īpašos noteikumus un attiecīgi tos grozot, lai palielinātu valsts sektora datu apjomu, kas ir pieejams atkalizmantošanai. Īpaši iniciatīvas mērķis ir arī stiprināt mazo un vidējo uzņēmumu stāvokli datu tirgū, nodrošinot godīgāku konkurenci un vieglāku piekļuvi tirgiem, kā arī pārrobežu inovācijas uzlabošanu.
6. Attiecīgie jaunie direktīvas noteikumi paredz plašāku dokumentu klāstu, kuri ir tādu valsts uzņēmumu rīcībā, kas piedalās iepirkumos, piemēram, uzņēmumu, kas strādā ūdensapgādes, elektroenerģijas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs. Turklāt tas attiecas uz dokumentiem, kas ir tādu valsts uzņēmumu rīcībā, kas rīkojas kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji, ja vien šādi dokumenti ir izstrādāti kā daļa no vispārējo interešu pakalpojumiem. Priekšlikuma darbības jomu paplašinās, ietverot īpašus izpētes datus, piemēram, zinātnisku faktu vākšanas procesu (t. i., eksperimentu un aptauju) rezultātus. Priekšlikums praksē “(...) izveido horizontālu sistēmu, nodrošinot minimālu atkalizmantošanas nosacījumu saskaņošanu dažādās domēnos un nozarēs” (1).
7. EDAU pozitīvi atzīmē, ka saskaņā ar Eiropas Komisiju pārstrādātās VSI direktīvas mērķis ir veicināt valsts sektora informācijas atkalizmantošanu, kā norādīts paziņojumā, “samazinot šķēršļus ienākšanai tirgū, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem; samazinot risku, kas saistīts ar pārmērīgu pirmsācēja priekšrocību, no kuras gūst labumu lieli uzņēmumi un kura tādējādi ierobežo attiecīgo datu atkalizmantotāju skaitu; palielinot uzņēmējdarbības iespējas, mudinot publicēt dinamiskos datus un izmantot lietojumprogrammu saskarnes (LPS) ieviešanu” (2).
8. VSI direktīva ir daļa no ES vīzijas attiecībā uz labu lielo datu veicināšanu. Valsts sektora informācija ir Digitālā vienotā tirgus lielo datu “izejmateriāla” galvenais avots. Datu gudra izmantošana, tostarp to apstrāde, izmantojot mākslīgo intelektu, var būtiski ietekmēt visas tautsaimniecības nozares.
9. Jau 2016. gada septembrī EDAU savā Atzinumā par pamattiesību saskaņotu īstenošanu lielo datu laukumā (3) paredzēja stratēģiju ES kibertelpas izveidei, kas balstīta uz ES vērtībām, norādot uz problēmām, piemēram, tirgus koncentrāciju un informācijas varu; un privātumu pastiprinošo tehnoloģiju (PET) kā pasākumu, kas samazina personas datu apstrādi, nezaudējot produkta vai pakalpojuma funkcionalitāti (kam iedvesma gūta no principa “integrēta privātuma aizsardzība” (4) un “privātuma aizsardzība pēc noklusējuma”), vājo tirgu.
10. Turklāt EDAU vēlas atgādināt par “galveno principu” datu aizsardzības aktualitāti, kas saskaņā ar Eiropas Komisiju būtu jāievēro datu atkalizmantošanas kontekstā, proti, i) samazināta datu iestrēgšana un nodrošināta netraucēta konkurence; ii) pārredzamība un sabiedrības iesaistīšanās saistībā ar atkalizmantošanas mērķi attiecībā uz iedzīvotājiem / datu subjektiem, kā arī pārredzamība un skaidra mērķa noteikšana starp licences devēju un licences saņēmējiem; iii) datu aizsardzības ietekmes novērtējums un atbilstošas datu aizsardzības garantijas atkalizmantošanai (saskaņā ar principu “nekaitēt” no datu aizsardzības viedokļa).
11. Lai arī Eiropas Komisija neoficiāli apspriedās ar EDAU, tā nav oficiāli apspriedusies saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 45/2001 28. panta 2. punktu. Tādēļ atzinuma pamatā ir minētās regulas 41. panta 2. punkts. EDAU iesaka atsaukt uz šo atzinumu iekļaut pieņemtā instrumenta preambulā.

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Priekšlikuma direktīvai par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu (pārstrādātā redakcija) paskaidrojuma raksts, 3. lpp.

(2) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz vienotas datu telpas izveidi Eiropā”, 5. lpp.

(3) https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/16-09-23_bigdata_opinion_en.pdf, par atkalizmantošanu 9. lpp.

(4) Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja Atzinums 05/2018 “Provizorisks atzinums par integrētu privātuma aizsardzību”.

7. SECINĀJUMS

Tādēļ EDAU iesaka:

- grozīt priekšlikuma 1. panta 2. punkta g) apakšpunktu un paredzēt precīzu formulējumu saistībā ar atšķirību starp “dokumentiem” un “dokumentu daļām”, kam VSI direktīva nebūtu piemērojama, pamatojoties uz datu aizsardzības apsvērumiem,
- papildināt priekšlikuma 4. panta 4. punktu ar atsauci uz uzraudzības iestādi, kas izveidota saskaņā ar VDAR 51. pantu, lai papildus uzlabotu saikni starp valsts sektora informācijas atkalizmantošanu un personas datu aizsardzību,
- atjaunot specifisko noteikumu par piemērojamiem datu aizsardzības tiesību aktiem, kas šobrīd ir paredzēts Direktīvas 2013/37/ES 1. panta 4. punktā, priekšlikuma materiālajā daļā (ietverot nepieciešamās atjauninātās atsauces uz šobrīd spēkā esošajiem juridiskajiem instrumentiem),
- papildus norādīt uz anonimizācijas izmantošanu valsts sektora informācijas atkalizmantošanā, ietverot atsauci uz “anonīmu informāciju” juridiskajā tekstā un paplašinot to iestāžu klāstu, kam ir tiesības anonimizācijas izmaksas iekļaut izmaksās, ko piemēro atkalizmantotājiem,
- skaidri priekšlikumā norādīt, ka ir spēkā “personas datu” definīcija saskaņā ar VDAR 4. panta 1. punktu,
- paredzēt datu aizsardzības ietekmes novērtējumus noteiktās nozarēs, kas strādā ar jutīgiem datiem, piemēram, veselības aprūpes nozarē, ar kuriem licences izdevējam būtu jāpamato lēmums un attiecīgi jāņem vērā atkalizmantošanas nosacījumi,
- kā pēdējo piezīmi šajos ieteikumos EDAU uzsver datu aizsardzības būtiskumu šādiem “galvenajiem principiem”, kas saskaņā ar Komisiju būtu jāievēro datu atkalizmantošanas kontekstā, proti:
 - i) samazināta datu iestrēgšana un nodrošināta neizkropļota konkurence;
 - ii) pārredzamība un sabiedrības iesaistīšanās saistībā ar atkalizmantošanas mērķi attiecībā uz iedzīvotājiem / datu subjektiem, kā arī pārredzamība un skaidra mērķa noteikšana starp licences devēju un licences saņēmējiem;
 - iii) datu aizsardzības ietekmes novērtējums un atbilstošas datu aizsardzības garantijas atkalizmantošanai (saskaņā ar principu “nekaitēt” no datu aizsardzības viedokļa).

Briselē, 2018. gada 10. jūlijā

Eiropas datu aizsardzības uzraudzītājs

Giovanni BUTTARELLI
